

РЕЦЕНЗІЯ

Слупського Віктора Володимировича

на дисертаційну роботу Нечесного Ігоря Зіновійовича

ФРАНЦУЗЬКА ФАГОТНА ШКОЛА

ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ XVIII – ПОЧАТКУ XIX СТОЛІТТЯ:

ЕТАПИ СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТКУ,

що подана на здобуття ступеня доктора філософії

за спеціальністю 025 – «Музичне мистецтво»

в галузі знань 02 – «Культура і мистецтво»

до разової спеціалізованої вченої ради

Національної музичної академії України ім. П.І. Чайковського

Дослідження історії становлення та розвитку французької фаготної школи другої половини XVIII століття – початку XIX століття, усвідомлення процесів професіоналізація виконавства на фаготі, висвітлення фундаментальних засад Й.Й. Кванца, дидактики П. Кюньє, технологічних та художніх основ гри на фаготі Е. Озі, ознайомлення з формуванням музично-освітньої системи у Франції до революції і після, аналіз концертно-педагогічного репертуару для фаготу Ф. Дев'єна та Е. Озі вимагає від нас, виконавців сьогодення, глибокого осмислення усіх цих процесів як цілісно, так і в окремо взятих аспектах.

Як правило, лише такий підхід дозволить нам доповнювати або корегувати існуючі педагогічні, технологічні та організаційні парадигми, що, у свою чергу, стимулює процес оновлення й переосмислення сутності виконавської школи в цілому та необхідності поглиблення національної виконавської школи гри на духових інструментах.

Зацікавленість феноменом становлення французької школи виконавства на духових інструментах, зокрема на фаготі, від початку свого формування і по теперішній час не є випадковістю. Французька виконавська школа є однією з найбільш визнаних у світі та зразковою для багатьох інших національних шкіл.

На цьому тлі маємо констатувати, що в українському музикознавстві не лише осмислення феномену становлення французької фаготної школи другої

половини XVIII століття – початку XIX століття, але й осмислення взагалі поняття мистецька школа, чи виконавська школа, ще далеке від пізнавальної вичерпаності. На цьому слушно акцентує у першому розділі й автор дисертації, стверджуючи, що: «протягом останніх десятиліть наукові розвідки, у фокусі котрих знаходяться питання становлення, розвитку і функціонування мистецьких шкіл, стають все більш активними» [23]. Автор також наголошує: «У сучасному музикознавчому дискурсі поняття «школа» є одним з найважливіших у дослідженні різноманітної проблематики розвитку музичного мистецтва і одним з головних у теорії музичного виконавства» [23].

Таким чином Нечесний І.З. поставив за *мету* комплексно розкрити особливості процесу становлення і розвитку французької фаготної школи та роль її фундаторів у визначений історичний період – другої половини XVIII – початку XIX століття. Без сумніву, завдання непросте, оскільки його успішне вирішення потребує вмілого й доречного синтезування музикознавчих та мистецтвознавчих підходів, виявлення суті аналізованого феномену школи, як багатоскладного явища, структура котрого відтворює всі аспекти діяльності музиканта в цілому та зокрема простеження її трансформації під впливом соціокультурних чинників у історичні періоди, які визначив автор.

Важливий критерій оцінювання дисертації Нечесного І.З., як і кожної концепційно цілісної й виваженої наукової праці, – її теоретично-методологічна база, продуманість методів дослідження (джерелознавчий, історико-генетичний, біографічний, компаративний, аналітичний), переконливість авторської деривації теоретичних ідей попередників. Визнаючи наявність цих характеристик у рецензованому дослідженні, окремо відзначимо вартісність особистих міркувань та узагальнюючих висновків дисертанта, щодо актуальності та значимості обраної теми. Ця позиція, базована на розгляді предмету дослідження цілісному в широкому теоретичному контексті: філософії, історії, літературознавства, мистецтвознавства, музикознавства, що підтверджує доцільність інтегративного розгляду конкретно досліджуваної проблеми, дає здобувачеві змогу глибоко зануритися у комплексне вивчення

становлення і розвитку французької фаготної школи у другій половині XVIII століття – початку XIX століття.

Теоретична база дослідження виважена, уґрунтована на численних працях, у яких розлого та вичерпано опрацьовано складні історичні проблеми, питання теорії музики й висвітлено особливості практики виконавства на фаготі і музичного виконавства в цілому та інші загально-історичні та довідково-біографічні джерела.

У тексті дисертації, крім уже згаданих кваліфікативних ознак праці на здобуття наукового ступеня доктора філософії, коректно також визначено *об'єкт* дослідження (західноєвропейське фаготне мистецтво) та *предмет* дослідження (етапи становлення і розвитку французької фаготної школи у другій половині XVIII – початку XIX століття). Інформативним слід визнати також опис теоретичного і практичного значення праці та її наукової новизни. З-поміж іншого, на нашу думку, значущість цієї дисертації умотивовує те, що в ній: 1) розгорнуто, на теоретичних засадах розкрито поняття «школи»; 2) запропоновано автором історичні етапи становлення та розвитку музично-освітньої системи Франції; 3) розкритті здобутки видатних представників французької фаготної школи другої половини XVIII століття – початку XIX століття.

Отримані в процесі дослідження результати мають високу наукову і практичну цінність, їх можна використовувати у наукових дослідженнях музикознавчого та музично-культурологічного спрямування, як лекційний матеріал при викладанні навчальних дисциплін «Історія виконавства на духових інструментах», «Методика викладання гри на духових інструментах», «Історія оркестрових стилів», «Інструментознавство» та спеціальних заняттях з фаху «Фагот».

Дисертація Нечесного І.З. належним чином структурована. Завдання, сформульовані на початку дослідження як алгоритм досягнення поставленої мети, виконані.

Теоретичні положення та практичні результати дисертації публічно апробовані у формі виступів на міжнародних та всеукраїнських наукових і

науково-практичних конференціях та на засіданнях кафедри теорії та історії музичного виконавства НМАУ ім. П.І. Чайковського. Належний рівень апробації засвідчують три наукові публікації, оприлюдненні у фахових виданнях затверджених МОН України, одна у зарубіжному виданні.

На підставі здійсненого дослідження у дисертації зроблено науково достовірні висновки, які узагальнюють результати й можуть слугувати робочими тезами для подальшого вивчення феномену «школи» у музичному мистецтві як такого і вивченню становлення і розвитку французької фаготової школи зокрема. Важливо те, що вони отримані самостійно й мають належний ступінь наукової цінності.

В цілому позитивно оцінюючи дисертаційну роботу, тим не менш, хотілось би уточнити наступні декілька питань:

1. Скажіть будь ласка, чи зберігає сучасна французька фаготова школа напрацюванні досягнення минулого?
2. Знаю, що Ви є практикуючим виконавцем, сьогодні Ви працюєте у Національних творчих колективах Києва, пройшовши складний шлях дослідження, які методичні рекомендації французької фаготової школи другої половини XVIII століття – початку XIX століття Ви би застосовували, а які на Вашу думку були помилковими, оцінюючи їх через призму часу?
3. Ви могли би рекомендувати сучасним фаготистам виконання музичних творів для фагота Ф. Дев'єнна, якщо так, то чому?

Аналіз дисертаційної роботи Нечесного Ігоря Зіновійовича «Французька фаготна школа другої половини XVIII – початку XIX століття: етапи становлення та розвитку», що подана на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 025 – «Музичне мистецтво» в галузі знань 02 – «Культура і мистецтво» дає підстави дійти наступного висновку: дисертантом представлено оригінальне самостійне дослідження, яке відкриває перспективи подальшого дослідження мистецтва гри на фаготі.

Враховуючи високий рівень актуальності даної роботи, аргументації наукової новизни, повноту викладення результатів дослідження в апробаційних матеріалах, наукове, практичне, теоретичне та методичне значення дослідження, а також факт відсутності порушень правил академічної доброчесності, вважаю, що дисертаційна робота відповідає вимогам, що висуваються до робіт даного типу, а її автор Нечесний Ігор Зіновійович заслуговує на присудження наукового ступеня доктор філософії за спеціальністю 025 – «Музичне мистецтво» в галузі знань 02 – «Культура і мистецтво».

07.05.2024 року.

Кандидат мистецтвознавства,
доцент кафедри мідних духових
та ударних інструментів
НМАУ ім. П.І. Чайковського

В.В. Слупський